

ՍԴՅԿ-ի Յայտարարութիւնը Հայոց Ցեղասպանութեան 105-Ամեակի Առիթով

Այսօր, համայն մարդկութեան համար դժուարին պայմաններու ներքոյ կ'ոգեկոչենք Հայոց Ցեղասպանութեան 105-ամեակը եւ հաւանակ այն հանգամանքին, որ ոգեկոչման հրապարակային ձեռնարկներն ու քայլարշաւները փոխարինուած են առջանցային ու խորհրդանշական միջոցառումներով, մենք կը շարունակենք մնալ հաստատական մեր իրաւունքներու հետապնդման ու արդարութեան վերականգնման պայքարին մէջ:

Միւս կողմէ, թուրքիոյ կառավարութիւնը կը շարունակէ իր ժխտողական քաղաքականութիւնը և կը մերժէ առեւտուիլ իր պատմութեան սեւ էջերուն հետ: Սակայն, ի հեճուկս թուրքիոյ իշխանութիւններուն, Հայոց Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործընթացը կը շարունակէ գրանցել նորանոր յաջողութիւններ, յատկապէս անցեալ տարի ԱՄՆ Ծերակոյտի եւ Ներկայացուցիչներու Տան կողմէ Ցեղասպանութեան ճանաչումը վերահաստատող գոյգ բանաձեւերու ընդունումով, հակառակ թրքական բացայայտ սպառնալիքներուն եւ ճնշումներուն:

Այս առիթով, մենք վերստին կ'ուզենք գնահատանքի եւ երախտագիտութեան խօսք յղել ԱՄՆ Գոնկրէսի անդամներուն եւ թուրքիոյ այն խիզախ մտաւորականներուն, որոնք կը շարունակեն պայքարիլ յանուն ճշմարտութեան: Նաև, անգամ մը եւս կոչ կ'ուղղենք թրքական կառավարութեան վերջապէս ընդունիլ Ցեղասպանութեան փաստը եւ այդպիսով դուռը բանալ Հայաստանի եւ թուրքիոյ միջեւ բաց երկխօսութեան:

Այս օրերուն, երբ ամբողջ աշխարհը կը պայքարի համաճարակի դէմ, մենք գոհունակութեամբ ակնարկենք կ'ըլլանք հայ ժողովուրդի միասնականութեան ու մարդասիրական ոգիի դրսեւորման, երբ զանազան հայափոփ զաղութները ներս կը նախաձեռնուին նպաստաբաշխումներ եւ այլ օգնութիւններ համաճարակի հետեւանքով կարիքաւոր դարձած ընտանիքներուն եւ անհատներուն:

Վստահ ենք, որ Հայաստանի եւ Սփիւռքի տարածքին միասնական ջանքերով պիտի կարողանանք յաղթահարել այս դժուարին հանգրուանը և գալիք տարիներուն վերանորոգուած եռանդով ու բազմաազար շարքերով պիտի շարունակենք բարձրացնել մեր բողոքի ձայնը յանուն արդարութեան ու հայ ժողովուրդի իրաւունքներու վերականգնման:

Կը յիշենք եւ կը պահանջենք:
Ս.Դ.Հ.Կ Կեդրոնական
Վարչութիւն

Այլընտրանքային Միջոցառումներով Նշուեցաւ Հայոց Ցեղասպանութեան 105-Ամեակը

«Քորոնա» ժահրի համաճարակ պայմաններուն տակ, Հայոց Ցեղասպանութեան 105-ամեակը հրապարակային այլ միջոցառումները ստիպողաբար այս տարի առկախուեցան եւ փոխարինուեցան այլընտրանքային նախաձեռնութիւններով՝ Հայաստանի եւ սփիւռքի տարածքին:

Երեւանի մէջ, Ապրիլ 23-ի երեկոյեան ժամը 21:00-ին մարտնչական բնակարաններու լոյսերը եւ եկեղեցիներու զանգերու ներքեւ պատուհաններէն մոմի ճրագով, հեռախօսի լամպերով մարդիկ քանի մը ըրոպէով միացան լուսավառ ոգեկոչման միջոցառման:

Ապրիլ 24-ին, 1915 կարճ համարին անուն ազգանուն ուղարկելով, հնարաւոր եղաւ մասնակցիլ ժամը 22:00-ին սկսած խորհրդանշական երթին: Մինչեւ լուսաբաց աւելի քան մակ միլիոն մասնակիցներու անունները արտապատկերուեցան Միջին Արեւելի Յուշահամալիրի սիւներուն վրայ:

ՀՀ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան այս առթիւ ժողովուրդի ուղղուած իր պատգամին մէջ մասնաւորապէս ըստ, որ Ապրիլ 24-ը ոչ միայն Ցեղասպանութեան անմեղ զոհերու խնկարկման, այլ նաեւ

մարդկութեան դէմ ուղղուած ծանրագոյն լանցագործութեան օր է:

«Այսօր մեր ժողովուրդի գաւակներն աշխարհի բոլոր անկիւններում ոգեկոչում են Հայոց Մեծ Եղեռնի անմեղ զոհերին: Ինչո՞ւ մէկ դար անց չեն մարում մեր զգացմունքները, իսկ մեր սրտերում էլ քան Վառչի վառ է այրուում յիշատակի ճրագը: Պատասխանը պարզ է: Անցել է մէկ դարից աւելի, սակայն չեն վերացուած ցեղասպանութեան հետեւանքները: Առ այս

«Հայաստանի Պետութեանը Եւ Ժողովուրդին Թախանուածը Կոպեկ Առ Կոպեկ Պէտք Ե Վերադարձուի».

Վարչապետի Խօսնակ

Գազիկ խաչատրեանի ընտանիքը, ի պատասխան ՀՀ վարչապետի այն ելոյթներուն, թէ կաշառակեր պաշտօնատար անձիք, անոնց կարգին՝ Պետական Եկամուտներու Կոմիտէի նախկին նախագահ՝ Գազիկ խաչատրեանի եւ անոր ընտանիքի կողմէ Հայաստանի պետութեանը եւ ժողովուրդին թախանուածը կոպեկ առ կոպեկ պէտք է վերադարձուի, հայաստանեան տարբեր պաշտօնեաներու հետ իրենց նախաձեռնութեամբ ունեցած շփուումներու ընթացքին, պատրաստակամութիւն յայտնած են վերադարձնել իրենց թախանածը եւ վերականգնել պետութեան պատճառուած վնասը: Այս մասին նշուած է ՀՀ վարչապետի խօսնակ՝ Մանէ Գէորգեանի տարածած յայտարարութեան մէջ:

ՀՀ կառավարութեան ունեցած տուեալներով, Գազիկ խաչատրեանը եւ իր որդիները ղեկավարած են Հայաստանի մէջ երկար տարիներ գործած բոռուփցիոն եւ մաֆիոզ համակարգ, որու հետեւանքով կուտակած են քանի մը հարիւր միլիոն տոլարի ապօրինի հարստութիւն: Վարչապետի դիրքորոշումն այն է, որ այդ թախանուածը պէտք է մինչեւ վերջ վերադարձուի պետութեան:

ՀՀ վարչապետի Խօսնակ՝ Մանէ Գէորգեան

Ինչ կը վերաբերի UCOM ընկերութեան, անոր բաժնեմասերու օտարումը Հայաստանի Հանրապետութեան օրէնսդրութեամբ, հնարաւոր է միայն ՀՀ կառավարութեան համաձայնութեամբ: Երբ ընկերութեան բաժնետէրերուն միջեւ վէճ ծագած է, եւ բաժնետէրերու կազմի փոփոխութեան հարց, կառավարութեան դիրքորոշումը եղած է այն, որ խաչատրեաններու բաժնեմասի վաճառքը հնարաւոր կ'ըլլայ միայն այն պարագային, եթէ

այս թուրքիան կատարուածի համար որեւէ զղջում չի յայտնել, ներողութիւն չի հայցել: Դա է պատճառը, որ մենք այսօր յայտարարում ենք՝ չիշում ենք եւ պահանջում», ըստ վարչապետը:

Ապրիլ 24-ի առաւօտեան ժամը 10-ին սկսեալ, հերթաբար Միջին Արեւելի Յուշահամալիրի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան եւ տիկինը, նախագահ Արմէն Սարգսեան, Ազգային ժողովի նախագահ՝ Արարատ Միրզոյեան իր տիկնոջ հետ, Լեռնային Ղարաբաղի նորընտիր նախագահ՝ Արայիկ Յարութիւնեան ու Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը, ընկերակցութեամբ հոգեւորական դասի:

Խոնարհումի արարողութեան կ'ուղեկցէր դաշնակահար Հայկ Մելիքեանի կենդանի կատարումը:

Յարգանքի տուրքը գեղարուեստական ծրագրով շարունակուեցաւ մինչեւ ժամը 22:00-ը: Մինչեւ լուսաբաց հնչեց դասական եւ ժողովրդական ստեղծագործութիւններ:

Լոս Անճելըսի մէջ 105-ամեակը նշուեցաւ առջանց միջոցառումով, որու ընթացքին իրենց խօսքը ուղղեցին ՀՀ գլխաւոր հիւպատոս Արմէն Պալպուրիթեան, եկեղեցական համալսարանի առաջնորդներ, ազգային կուսակցութիւններու ներկայացուցիչները եւ համայնքային բազմաթիւ կազմակերպութիւններու պատասխանատուներ:

1,5 միլիոն Ամերիկացիներու ճաշ մատակարարելու համար առցայց դրամահաւաքը եւս պսակուեցաւ մեծ յաջողութեամբ: Նախատեսուած 150 հազար տոլար փոխարէն հանգանակուեցաւ աւելի քան 250 հազար տոլար, որ կրկնապատկուեցաւ անանուն բարերարի մը կողմէ եւ այդպիսով կարելի դարձաւ հասնիլ 5 միլիոն Ամերիկացիներու:

Միւս կողմէ, Ապրիլ 24-ին, ՀԿԲՄ-ի փաստօրինայի կեդրոնէն ներս տեղի ունեցաւ արիւնարշաւ, գործակցութեամբ Ամերիկայի կարմիր խաչի կազմակերպութեան:

Նախագահ Տոնալտ Թրամփի Մերժեց Ղեկավարելու Գոնկրեսի Օրինակին

Միացեալ Նահանգներու նախագահ Տոնալտ Թրամփի Ապրիլ 24-ի տարեկան յայտարարութեան մէջ դարձեալ չօգտագործեց Հայկական ցեղասպանութիւն եզրը:

Անցեալ Հոկտեմբեր-Նոյեմբեր ամիսներուն Գոնկրեսի երկու պալատները՝ Ներկայացուցիչներու Տունը եւ Մերակոյտը յաջորդաբար ճանչցած էին ու վերահաստատած՝ Հայոց ցեղասպանութեան իրողութիւնը:

Հակառակ բազմաթիւ գոնկրէսականներու կոչերուն, Սպիտակ Տան կողմէ տարածուած յայտարարութիւնը մեծ մասով կրկնութիւն էր նախորդ տարիներու նախագահական խօսքերուն:

Ստորեւ՝ նախագահ Թրամփի յայտարարութիւնը:

«Այսօր մենք կը միանանք համաշխարհային հանրութեան, յիշելու 20-րդ դարու ամենասարսափելի զանգուածային վայրագութիւններէն մէկու՝ Մեծ եղեռնի գոհերը: Սկսեալ 1915-էն, Օսմանեան կայսրութեան գոյութեան վերջին տարիներուն, մէկուկէս միլիոն հայեր տեղահանուեցան, կոտորուեցան կամ մահուան երթի դատապարտուեցան: Յիշատակի այս օրը, մենք յարգանքի տուրք կը մատուցենք անոնց, որոնք կորսնցուցին իրենց կեանքը, միեւնոյն ժամանակ կը վերահաստատենք մեր յանձնառութիւնը ամբապնդելու աւելի մարդասէր ու խաղաղ աշխարհ:»

Ամէն տարի, Ապրիլ 24-ին, մենք կ'անդրադառնանք Ամերիկայի ու հայ ժողովուրդի ուժեղ եւ ամրացող կապին: Մենք հպարտ ենք, 1915 թուականի Հայկական եւ սուրիական օգնութիւն մատուցող ամերիկեան կոմիտէի հիմնադիրներու հակայական ջանքերով, որոնք որոշիչ մարդասիրական օժանդակութիւն տրամադրեցին հայ փախս-

Նախագահ Տոնալտ Թրամփ

տականներուն, եւ շնորհակալ ենք հազարաւոր ամերիկացիներուն, որոնք օժանդակեցին եւ կամաւորաբար օգնելու իրենց տուներէն տեղահանուած հայերուն:

Այս օրը ողբերգութեան լուսիններքեւ, մենք ակնատես կ'ըլլանք նաեւ հայ ժողովուրդի ուժին ու ամբողջութեան: Երջանիկ ենք, որ շատ հայեր իրենց հարուստ մշակոյթը բերին մեր ափերը եւ այդքան մեծ ներդրում ունեցան մեր երկրի կեանքին մէջ, ըլլալով գիտնորներ, նշանաւոր արուեստագէտներ, անուանի ճարտարապետներ եւ յաջողակ գործարարներ:

Մենք կ'ողջունենք հայերուն եւ թուրքերուն ջանքերը, ճանաչելու եւ հաշուի նստելու իրենց ցաւալի պատմութեան հետ: Այսօր մենք կը հաւատանք, որ այդ մեր պարտականութիւնն է յիշել անոնց, որոնք տառապած են ու զոհուած, եւ կը վերահաստատենք մեր նուիրուածութիւնը, աշխարհի կրօնական եւ ցեղային փոքրամասնութիւններուն պաշտպանութեան գործին»:

Նախագահ Մաքրոն. Հայերը Կրնան Յոյս Դնել Ֆրանսայի Բարեկամութեան Վրայ

«Ապրիլ 24-ին Ֆրանսան կը յիշէ Կոստանդնուպոլսոյ 600 հազ մտաւորականներու սպանդը, որ սկիզբ դրաւ ցեղասպանութեան: Այսօր Ֆրանսան առաւել քան երբեք է յանձնառու է պաշտպանելու գոհերը յիշատակը, պայքարելու ժխտողականութեան դէմ եւ լուրջ դաս քաղելու պատմութեան այդ ողբերգական էջէն», - Հայոց ցեղասպանութեան 105-ամեակի կապակցութեամբ Հայաստանի նախագահ Արմէն Սարգսեանին յղած նամակին մէջ գրած է Ֆրանսայի նախագահ Էմանուէլ Մաքրոն:

Ֆրանսան պաշտօնապէս ճանաչած է Հայոց ցեղասպանութիւնը, անցեալ տարի ալ էլիզեան պալատի ղեկավարը ապրիլ 24-ը հռչակած է Հայոց ցեղասպանութեան յիշատակի օր:

«Խստորէն չարգելով ներկայ առողջապահական վիճակի թելադրած հրահանգները, ես որոշած եմ, որ այս տարի նոյնպէս այդ օրը նշուի Փարիզ, սեղմ արարողութեամբ, Ֆրանսայի կառավարութեան անդամներուն ներկայութեամբ», - նաեւ ըստուած է Մաքրոնի նամակին մէջ:

Ֆրանսայի նախագահը վերահաստատած է նախապէս իր ըրած յայտարարութիւնը՝ հայերը կրնան յոյս դնել Ֆրանսայի բարեկամութեան վրայ: «Հաւատարիմ իր յանձնառութիւններուն՝ Ֆրանսան հայերու կողքին է խաղաղութեան եւ բարգաւաճման հասնելու անոնց իղձերուն մէջ», - Էմանուէլ Մաքրոն:

Հայաստանի մէջ Ֆրանսայի դեսպան Ժոնաթան Լաքոթը Ֆէյսպուքի գրառմամբ յայտնած է Արմէն Սարգսեանին, Էմանուէլ Մաքրոնին, ինչպէս նաեւ վարչապետ Նիկոլ Փաշինեանին Ֆրանսայի վարչապետ էտուար Ֆիլիպի յղած նամակներու մասին, հրապար-

Ֆրանսայի նախագահ Էմանուէլ Մաքրոն

րակելով անոնց լուսապատճենները: «Սոյն թուականի ապրիլ 24-ին Ֆրանսան պիտի յիշատակէ 1915 թուականի Հայոց ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցը: Ներկայիս մեզի պատուհասած համավարակի առողջապահական ճգնաժամը ի գործը չէր մեր կողմէն մոռացութեան մատնել այդ կարեւոր պայքարը՝ յանուն արդարութեան եւ պատմական ճշմարտութեան: Ընդհակառակը, ան մեզի կը կոչէ այն համերաշխութեան, որ միշտ եղած է մեր երկու երկիրներու յարաբերութիւններու հիմքը», - Փաշինեանին գրած է Ֆիլիպի:

«Մէկ անգամ եւս կը ցանկամ Ֆրանսայի ձայնը միաւորել անոնց, որոնք անխոնջ կը պահանջեն, որպէսզի բոլորի կողմէ ճանաչուի ամբողջ ժողովուրդի մը կոտորածը: Ինչպէս Անաթոլ Ֆրանս այս առիթով արտայայտուած է. «Նահատակներուն հոսած արիւնը ապարդիւն չէ, մի ուժ ձեզի հետ է՝ ցրուած, սակայն հօր», - կը շեշտէ Ֆրանսայի վարչապետը:

Կարօ Փայլան Թուրքիոյ Սեճիսէն Ցեղասպանութեան Հարցի Քննարկում Կը Պահանջէ

Թուրքիոյ խորհրդարանի «Ժողովուրդներու ժողովրդավարական» կուսակցութեան հայ պատգամաւոր Կարօ Փայլան առաջարկած է Հայոց ցեղասպանութեան հարցը ուսումնասիրութեան առարկայ դարձնել թրքական մեծ լիսիններս:

Խորհրդարանի նախագահութեան ներկայացուած առաջարկով՝ ան պահանջած է «քննել 1915 թուականին հայ ժողովուրդի վերապրած Մեծ եղեռնը, բացայայտել պատասխանատուներն եւ կազմակերպիչները, առերեսուիլ անցեալին հետ եւ վերականգնել ուշացած արդարութիւնը»:

«1915 թուականի Ապրիլ 24-ին, 250 հազ քաղաքական գործիչ, մտաւորական, լրագրողներ ձերբակալուեցան եւ քշուելով դէպի Չանքըրը ու Այաշ, սպանուեցան: Այդ օրը ողջ աշխարհի մէջ ընդունուած է որպէս Օսմանեան կայսրութեան հայերու զանգուածային ոչնչացման պատճառ դարձած Հայոց ցեղասպանութեան սկիզբ», - ըստուած է հայցադիմումին մէջ:

Փայլան շեշտած է, որ հայ ժողովուրդի վերապրած ողբերգութիւնը բազմաթիւ երկիրներու խորհրդարաններու օրակարգերուն

Թուրքիոյ խորհրդարանի հայ պատգամաւոր Կարօ Փայլան

վրայ եղած է եւ ճանաչուած իբրեւ ցեղասպանութիւն:

Հայագրի պատգամաւորը համոզուած է, որ արդարութեան հաստատման միակ տեղը Թուրքիոյ մեծ լիսինն է:

Փայլան այսօր իր թուիթթրեան էջին վրայ նաեւ գրած է. «Յարգանքով կ'ոգեկոչեմ Հայոց ցեղասպանութեան գոհերը: Հայ ժողովուրդը 105 տարի է արդարութիւն կը սպասէ»:

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան Հեռախօսազրոյց Ունեցած է Իրանի Նախագահ Հասան Ռուհանիի հետ

Վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան հեռախօսազրոյց ունեցած է Իրանի իսլամական Հանրապետութեան նախագահ Հասան Ռուհանիի հետ:

Նիկոլ Փաշինեան զրոյցի սկզբնաւորութեան իրանի նախագահին եւ ողջ ժողովուրդին շնորհակարած է Ռամսանի սուրբ տօնի կապակցութեամբ:

Զրուցակիցները տեղեկատուութիւն փոխանակած են «Քորոնա» ժահրի համաճարակի վերաբերեալ իրենց երկիրները տիրող իրավիճակին եւ անոր դէմ պայքարի առումով ձեռնարկուող քայլերուն մասին: Անոնք երկուստեք ցաւակցութիւն յայտնած են համաճարակի պատճառով մահացածներուն համար: Նշուած է մարդկութեան պատուհասած այս վտանգին դիմակայելու համար միջազգային հանրութեան միասնական ջանքերու գործադրման եւ երկկողմանի համագործակցութեան կարեւորութիւնը:

Կողմերը գոհունակութիւն յայտնած են, որ չնայած հարորդակցութեան ոլորտի ժամանակա-

ւոր սահմանափակումներուն, երկու երկիրները կը շարունակեն առեւտրատնտեսական համագործակցութիւնը: Երկուստեք կարեւորած է այդ ուղղութեամբ հետագայ քայլեր ձեռնարկելը:

Նիկոլ Փաշինեան եւ Հասան Ռուհանին, մասնաւորապէս, ընդգծած են առեւտրատնտեսական համագործակցութեան նախաձեռնած մասին ծաւալներու վերականգնման նպատակով համապատասխան միջոցներ ձեռնարկելու պատրաստակամութիւնը, պահպանելով ստեղծուած իրավիճակին պարտադրած սահմանափակումները:

Թուրքիոյ Նախագահը Ապրիլ 24-ի Առթիւ Ցաւակցական Նամակ Ուղարկած է Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքին, Մինչ իր Խօսնակը Պաշտպանած է Անբարայի Ժխտողական Թէզերը

Թուրքիոյ նախագահ Ռեճեփ Թայյէպ Էրտողան «ցաւակցական ուղերձ» յղած է Պոլսոյ հայոց նորընտիր պատրիարք, Արք. Սահակ Մաշալեանին Ապրիլ 24-ի առթիւ:

Նամակին մէջ Թուրքիոյ նախագահը նշած է, որ կը յարգէ Առաջին Համաշխարհային պատերազմի տարիներուն ծանր պայմաններու մէջ մահացած օսմանեան հայերու յիշատակը եւ ցաւակցութիւններ կը փոխանցէ անոնց թուներուն: Ան միեւնոյն ժամանակ շեշտած է, որ այդ ծանր ժամանակներուն մահացած բոլոր օսմանեան քաղաքացիներու հոգիներուն հանգստութիւն կը մաղթէ:

Նշենք, որ Էրտողանը նմանատիպ տեքստով արդէն քանի մը տարի կը դիմէ Թուրքիոյ հայերուն, սակայն մշտապէս այնտեղ կը բացակայի դէպքերու իրական նկարագրութիւնը, քանի որ ան կը ցաւակցի, «ինչ-որ» հայերու մահերը, բայց ոչ թէ պետականօրէն ծրարուած եւ իրականացուած ցեղասպանութեան հետեւանքով զոհուածներու: Բացի այդ, Էրտողանը կը հաւասարեցնէ ցեղասպանութեան զոհերուն եւ անոնց կոտորած թուրքերու մահերը եւ իր խօսքին մէջ կը շեշտէ, որ կը ցաւակցի թէ անոնց, թէ անոնց:

Միւս կողմէ, Թուրքիոյ նախագահականի խօսնակ եւ գլխաւոր խորհրդական Իպրահիմ Քալընը ցեղասպանութեան վերաբերեալ յայտարարութիւն ըրած է, կրկին անգամ ներկայացնելով Անքարայի ժխտողական թէզերը, կը տեղեկացնէ ermenihaber-ը

«Առաջին Համաշխարհային պատերազմի կործանարար ու վնասարար պայմաններուն, 1915-ի Ապրիլ 24-ի տեղահանութեան ու վերաբնակեցման որոշումը «հաւատարիմ ժողովուրդ» անուանուող հայ ժողովուրդի ոչնչացման միտուած քաղաքականութեան արդիւնք չէր», - ըսած է Քալընը:

Ըստ թուրք պաշտօնեային՝ ցեղասպանութեան թեման կը «լուպիւհանայ», եւ որոշ հակաթրքական քաղաքական շրջանակներ իբր միտումնաւոր «կը նենգափոխեն պատմական փաստերը», նպատակ ունենալով թշնամութիւն սերմանել:

«Թուրքիոյ Հանրապետութիւնը եւ ժողովուրդը իր բոլոր շերտերով հանդերձ, երբեք տուրք

պիտի չտայ այս շահարկման սուտի ու զրպարտութեան արշաւին», - ըսած է Քալընը:

Ան, շարունակելով թրքական թէզերու շարադրումը, կրկին խօսած է Էրտողանի առաջարկած պատմաբաններու համատեղ յանձնաժողով ստեղծելու մասին: Այնուհետեւ խօսելով 2009-ի հայ-թրքական արձանագրութիւններու մասին, զանոնք անուանած է Արցախի հարցի լուծման, քաղաքական ու տնտեսական կարգաւորման եւ Հարաւային Կովկասի խաղաղութեան ու կայունութեան համար կատարուած քայլ, զրպարտելով Հայաստանը այդ «քայլը» անպարտաւորելով:

Թուրքիոյ նախագահականի խօսնակ Իպրահիմ Քալըն

տասխան թողնելու համար:

Քալընը նաեւ խօսած է 2014-ին սկսած, Էրտողանի կողմէ Պոլսոյ հայոց պատրիարքարանին շրջող «ցաւակցական ուղերձի» մասին, զայն անուանելով Անատոլիոյ մարդոց «համատեղ ցաւերը» մեղմելու համար պարզուած ձեռք, որ իբր թէ անտեսուած է «շահարկում ընող լուպիւհաստական ուժերու» կողմէ:

Քալըն չէ մոռցած հերթականութեամբ շարադրել նաեւ այս ընթացքին Թուրքիոյ գինանոցը կուտակուած միւս բոլոր տիրահաշակ թէզերը, որոնք կը վերաբերին այդ տարիներուն մահացած իսլամներու ընդհանուր ցաւին, թրքական իբրեւ թէ բաց արխիվներուն, Հայոց ցեղասպանութիւնը ընդունող 3-րդ երկիրներու անցեալի ենթադրեալ մուծ էջերուն եւ այլն:

Անիի Աւերակներուն Դիմաց Բարձրացաւ Ամենամեծ Հայաստանի Եռագոյն Դրօշը

Ցեղասպանութեան զոհերու յիշատակի օրը, Մեծ Եղեռնէն 105 տարի անց՝ ի նշան յիշատակի ու պահանջատիրութեան, հայ-թրքական սահմանին՝ պատմական Անի մայրաքաղաքի դիմաց, Շիրակի մարզի հեռաւոր Նորշէն բնակավայրի մօտ 21 մեթր բարձրութեան վրայ վեր խոյացած է 10 մեթր երկարութիւն եւ 5 մեթր բարձրութիւն ունեցող Հայաստանի Եռագոյն դրօշը, բացուած է նաեւ խաչքար:

Խորհրդանշական արարողութեան մասնակցած են Շիրակի մարզպետ Տիգրան Պետրոսեան, Գիւմրիի քաղաքապետ Սամուէլ Բալասանեան, պաշտօնատար այլ անձեր, հիւրեր: Դրօշը սահմանի

միւս կողմէն շատ յստակ կ'երեւի: «Անշուշտ, շատ յուզիչ ու խորհրդանշական էր: Դրօշը վեր է խոյացել անմիջապէս Անի մայրաքաղաքի դիմաց ու խորհրդանշական՝ Ապրիլի 24-ին, որն իր մէջ ամփոփում է կարեւոր մի միտք՝ եղե՛լ ենք, կան՛ք ու կը լինենք: Իսկ սահմաններն ու սահմանային բնակավայրերը պէտք է Հայի շնչով լցուեն եւ առաւել ամուր լինեն», իր խօսքին մէջ նշած է Շիրակի մարզպետ Տիգրան Պետրոսեան:

Նախաձեռնութիւնը կարելի եղած է իրագործել ռուսաստանաբնակ Ասլանեան, Խոանեան եւ Գրիգորեան ընտանիքներու աջակցութեան շնորհիւ:

Թուրքիոյ Մարդու Իրաւունքներու Միութիւնը Կոչ Ըրած է Գանաչել Հայոց Ցեղասպանութիւնը եւ Փոխհատուցում Տալ

Թուրքիոյ մարդու իրաւունքներու միութիւնը (IHD) Հայոց ցեղասպանութեան 105-րդ տարելիցին, Թուրքիոյ իշխանութիւններուն ուղղուած կոչով մը հանդէս եկած է:

Կոչին մէջ նշուած է. «Մեր պահանջը նոյնն է, ճանաչէ, ներո-

ղութիւն խնդրէ եւ փոխհատուցէ: Ապրիլ 24-ը հայերուն, ասորիներուն եւ յոյներուն դէմ կատարուած ցեղասպանութեան խորհրդանշական օրն է: 1915-ի Ապրիլ 24-ին Սթանպուլի տուներէն հանեցին եւ մահուան ուղարկեցին յայտնի հայերը»:

ARMENIAN EDUCATIONAL BENEVOLENT UNION
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԲԱՐԵՍԻՐԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Announces the opening of the

2020 AEBU Scholarship Program

Empowering Our Youth for a Brighter Future

To apply, visit our website
WWW.AEBU.ORG

APPLY NOW
Through June 30, 2020

All eligible undergraduate students of Armenian descent are invited to apply.

626•344•7321
AEBU SCHOLARSHIP FUND COMMITTEE
1060 North Allen Avenue • Pasadena, CA 91104

Ապրիլ 24-ի Առթիւ ԶԿԲՄ Արիւնարչաւ Կազմակերպեց Փասատիւնայի Իր Կեդրոնէն Ներս

Ապրիլ 24-ի հրապարակային միջոցառումներու բացակայութեան, այս տարի Լոս Անձելըսի Հայ Համայնքը այլընտրանքային նախաձեռնութիւններով է որ կը նշէ Հայկական Յեղասպանութեան 105-ամեակը եւ վառ կը պահէ

շատ օգտակար ծրագիր կազմակերպուեցաւ ՀԿԲՄ-ի Փասատիւնայի կեդրոնէն ներս: Համագործակցութեամբ Ամերիկայի Կարմիր Խաչի Կազմակերպութեան Ուրբաթ, Ապրիլ 24-ին տեղի ունեցաւ արիւ-

կարմիր Խաչի նախապէս նշանակուած արիւնարչաւի ծրագիրները ջնջուած էին: Վերջին շրջանին Կազմակերպութիւնը հանդէս կու գար կոչերով, որպէսզի ժողովուրդը արիւն նուիրաբերէ՝ պակաս չչառաջանալու համար:

դամ Դոկտ. Ռոզիկ Տէր-Դաւիթեան: ՀԿԲՄ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Ամերիկեան Կարմիր Խաչին, որ անխոնջ կերպով կը շարունակէ իր մարդասիրական առաքելութիւնը, անոնց մէջ ամենէն կա-

յիշատակը 1.5 միլիոն Հայ նահատակներուն, որոնք զոհ դարձան թր քական կառավարութեան բնաջնջումի քաղաքականութեան: Հայ համայնքի անդամներու առատաձեռն նուիրատուութիւններուն շնորհիւ կարելի եղաւ կրկնապատել 1.5 միլիոն Ամերիկացիներու ճաշ բաժնելու՝ «Մենք Շնորհակալ ենք Ամերիկային» ծրագիրը: Հայկական Կրթական Բարեսիրական Միութիւնը (ՀԿԲՄ) եւս մասնակցեցաւ այս արշաւին: Մէկ այլ խորհրդանշական եւ

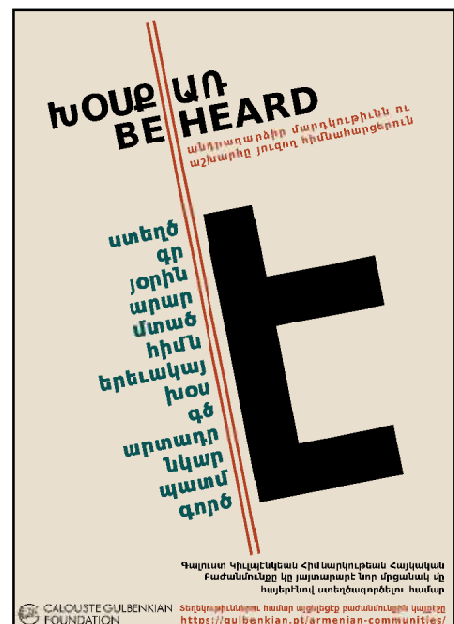
նարչաւ: Կեանք փրկելու այս ծրագրի իրականացումով ՀԿԲՄ կու գար պատուելու մեր նահատակներու յիշատակը: Միաժամանակ երախտագիտութիւն յայտնելու Ամերիկացի ժողովուրդին եւ մասնաւորապէս Կարմիր Խաչին, որ 1915 թուականէն առաջ եւ ետք, օգնութեան ձեռք երկարեց Օսմանեան Կայսրութեան տարածքին բարբարոսութիւններու ենթարկուող հայութեան եւ ապա վերապրողներուն: Վերջին ամիսներուն եւ յատկապէս համաճարակի պատճառաւ

ՀԿԲՄ ընդառաջեց այս կոչին՝ Ապրիլ 24-ի առթիւ կազմակերպելով արիւնարչաւ: Հայ համայնքի անդամները անմիջապէս սկսան արձանագրուիլ կայքէջի միջոցաւ եւ մէկ շաբթուայ մէջ բոլոր տեղերը ամբողջացան: «Արեան նուիրատուութիւնը մարդասիրական կարեւոր քայլ է: Այս արիւնարչաւով մենք մահուան դէմ կը պայքարինք կեանք տալով, խաւարի դէմ՝ լոյս, յուսահատութեան դէմ՝ յոյս», - ըսաւ ՀԿԲՄ-ի արունարչաւի յանձնարարման

րեւորը կը հանդիսանայ արիւնարչաւը՝ փրկելով միլիոնաւոր մարդոց կեանքը: Իւրաքանչիւր արեան միւսոր կը փրկէ երեք անձերու կեանքը: Այս արշաւով ՀԿԲՄ ապահովեց 33 միւսոր: «Այս թիւը մեր ակնկալութեանէն բարձր է եւ մենք շատ գոհ ենք այս արդիւնքէն», ըսաւ Խոնուարտ Քիմ, ներկայացուցիչ Ամերիկեան Կարմիր Խաչին: Եւ ապա շնորհակալութիւն յայտնեց ՀԿԲՄ-ին նախացերներու համար այս արիւնարչաւը:

Գալուստ Կիւլպէնկեան Զիմնարկութեան Զայկական Բաժանմունքը Կը Մեկնարկէ ԽՕՍՔ ԱՌ Մրցանակը

ԽՕՍՔ ԱՌ մրցանակը աշխարհասփիւռ հայախօսներուն առիթով կ'ընծայէ հայերէնով արձարձելու այն հիմնահարցերը, որոնց դէմ յանդիման կը գտնուի մարդկութիւնը այսօր: Պատկաձեւ ժահրը կը ստիպէ որ միլիոնաւոր հայեր մեկուսանան: Այս պայմաններուն, համացանցը եւ տարբեր ընկերային առցանց հարթակներ հաղորդակցութեան ազդեցիկ միջոցներ դարձած են: Շատեր կը դիմեն այս ձեւերուն՝ ստեղծելով արտայայտչական նոր մշակույթ մը: Այս շրջադիւն մէջ, Հայկական Բաժանմունքը կը յայտարարէ յատենտողական եւ գրական արտադրութեան մրցանակ մը՝ ԽՕՍՔ ԱՌ, հրաւիրելով բոլորը ստեղծելու նիւթեր, որոնք կ'անդրադառնան աշխարհին վերաբերող հիմնահարցերու, ինչպէս նաեւ կը միտին հասարակութիւնը իրազեկելու եւ քաջալերելու որ այս նիւթերուն մասին արտայայտուին

ու լուծումներու շուրջ մտածեն: Հայկական Բաժանմունքի տնօրէն, Ռազմիկ Փանոսեանի խօսքերով. «Հարկաւոր է խօսիլ մարդկութեան վերաբերող ժամանակա-

կից հիմնահարցերու մասին, որոնք անյայտադ կ'անդրադառնան նաեւ աշխարհասփիւռ հայուն վրայ. օրինակ՝ կենսոլորտի աղէտը, գաղթականներու ճգնաժամը, յարատեւ պատերազմները, համայնքային մարտահրաւէրները եւ այլն: Այս մրցանակով կը հետապնդենք երկու նպատակ. նախ՝ քաջալերել որ իբր համայնք խօսուի մարդկութեան դիմակայած դժուարութիւններուն մասին, ապա խթանել որ այս քննարկումները տեղի ունենան հայերէնով, եւ զանազան առկայ միջոցներով: Եթէ կ'ուզէք աշխարհին դիմել հայերէնով, անդրադառնալու

հիմնահարցի մը, ապա ասիկա լաւագոյն առիթն է. կը հրաւիրենք ձեզ ներկայացնելու լսողական, տեսողական, գրաւոր, կամ գծանկարչական նիւթեր: Մրցանակաուները պիտի ստանան 500 տոլար արժողութեամբ պարգեւ մը: Պիտի յատկացուի ընդհանուր 50 մրցանակ: Դիմումները եւ հարցումները պէտք է ուղղուին՝ ArmCurrentIssuesPrize@gulbenkian.pt հասցէին, մինչեւ 8 յունիս 2020: Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար այցելել՝ <https://gulbenkian.pt/armenian-communities/> կայքէջը:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ

ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԵՈԳԻ ԸԱՍԱՐ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹԵՐՈՒ ԸԱՍԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

(626) 797-7680

Massis Weekly

Volume 40, No. 16

Saturday, MAY 02, 2020

Armenia Commemorates 105th Anniversary of the Genocide

YEREVAN — Armenia's leaders laid flowers at the Tsitsernakabert memorial in Yerevan on Friday during official commemorations of the 105th anniversary of the Armenian genocide in Ottoman Turkey which were scaled back due to the coronavirus pandemic.

President Armen Sarkissian, Prime Minister Nikol Pashinyan, parliament speaker Ararat Mirzoyan and Catholicos of All Armenians Karekin II, visited the hilltop memorial separately, observing social distancing rules aimed at stopping the spread of the

virus in the country.

Catholicos Karekin II and several other senior clergymen prayed by its eternal fire for some 1.5 million Armenians who were massacred or starved to death by the Ottoman Turks during the First World War.

For the first time ever, ordinary Armenians were not allowed to walk to Tsitsernakabert because of a coronavirus-related nationwide lockdown imposed by the Armenian

Continued on page 4

AEBU's Life-Saving Event on the 105th Anniversary of the Armenian Genocide

PASADENA — In the absence of the traditional commemorative gatherings that were held to observe the Armenian Genocide worldwide, this year, the Armenian community in Los Angeles partook in other meaningful undertakings to honor the memory of the 1.5 million Armenians who perished during the 1915 genocide perpetrated by the Turkish government. The generous contribution of the community at large have secured more than double the 1.5 million meals that it initially targeted as part of the "America We Thank You" initiative in support of the "Feeding America" program. The Armenian Educational Benevolent Union (AEBU) and its members ac-

tively participated in this program.

One of the other few symbolic and meaningful events that took place on April 24, was the blood drive hosted by the Armenian Educational Benevolent Union, in partnership with the American Red Cross at the AEBU Center in Pasadena. This life-saving event was our organization's way to honor the memory of our martyrs. At the same time, it was an opportunity to give back to the community at large and the Red Cross in specific, for its role in helping the survivors of the atrocities committed by the Ottoman government, even in the years preced-

Continued on page 4

S.D.H.P. Statement on 105th Anniversary of Armenian Genocide

We commemorate the 105th Anniversary of the Armenian Genocide amid the devastating pandemic facing mankind and despite the fact that the commemorative gatherings and marches have been replaced by online and symbolic events, we are determined as ever in our pursuit toward truth and justice.

On the other hand, the Turkish government continues to maintain its denialist policy and refuses to come face to face with the dark chapters of its recent past. However, much to the chagrin of Turkey's leadership, our efforts toward international recognition of the Armenian Genocide continue to succeed, particularly last year, when the United States Senate and the House of Representatives affirmed their recognition of the Genocide by adopting twin resolutions despite Turkey's blatant threats and pressure tactics.

On this occasion, we once again extend our appreciation and gratitude toward the members of the U.S. Congress and the Turkish intellectuals who continue to pursue the truth. We also urge the Turkish government to finally recognize the Armenian Genocide as a historical fact and thereby open the door of frank dialogue between Armenia and Turkey.

Within the worldwide fight against the pandemic, we have witnessed the sense of unity and the humanitarianism of the Armenian people across the globe, demonstrated by the numerous acts of charity and benevolence toward families and individuals who have been impoverished by the pandemic. We are confident that with the combined efforts of Armenia and the Diaspora, we will overcome this difficult period and with renewed spirit and vigor, we will continue to raise our voices in the name of justice and the restoration of the rights of the Armenian people.

We remember and we demand.

S.D.H.P. Central Committee
April 24, 2020

Statement by President Donald Trump on Armenian "Remembrance Day"

WASHINGTON, DC — US President Donald Trump has issued his annual statement on the 105th anniversary of the Armenian Genocide, once again refraining from using the word Genocide calling it "Meds Yeghern", its Armenian term.

Following is the President's full statement:

Today, we join the global community in memorializing the lives lost during the "Meds Yeghern", one of the worst mass atrocities of the 20th century. Beginning in 1915, 1 and a half million Armenians were deported, massacred, or marched to their deaths in the final years of the Ottoman Empire. On this day of remembrance, we pay respect to those who suffered and lost their lives, while also renewing our commitment to fostering a more humane and peaceful world.

Every year on April 24, we reflect on the strong and enduring ties between the American and Armenian peoples. We are proud of the founders of the American Committee for Armenian and Syrian Relief, a ground-breaking effort established in 1915 that provided crucial humanitarian support to Armenian refugees, and grateful for the thousands of Americans who contributed or volunteered to help Armenians expelled from their homes.

On this day, we bear witness to the strength and resiliency of the Armenian people in the face of tragedy. We are fortunate that so many Armenians have brought their rich culture to our shores and contributed so much to our country, including decorated soldiers, celebrated entertainers, renowned architects, and successful businesspeople.

We welcome efforts by the Armenians and Turks to acknowledge and reckon with their painful history. On this day, we believe it is our obligation to remember those who suffered and perished and reaffirm our commitment to protecting vulnerable religious and ethnic minorities around the world.

President Macron “France is More than Ever Committed to Defend the Memory of Armenian Genocide Victims”

PARIS — French President Emmanuel Macron pledged to counter attempts to deny the 1915 Armenian genocide in Ottoman Turkey as his government joined France’s Armenian community in commemorating its 105th anniversary on Friday.

In a letter addressed to Armenian President Armen Sarkissian Macron said.

“On this April 24, France remembers the assassination in Constantinople of 600 Armenian intellectuals, which marked the beginning of the genocide.

“France is today more than ever committed to defending the memory of the victims, combating denial of the genocide and carrying the universal lessons of this page of tragic history,” he wrote.

“In accordance with commitments made by me, my country last year declared April 24 the day of commemoration of the Armenian genocide. While ensuring strict compliance with the restrictions imposed by the current health situation, I decided that this day will be marked again this year by a restricted ceremony in Paris in the presence of representatives of the

French government.”

France formally recognized the Armenian genocide with a special law enacted in 2001. In 2018, Macron decided to assign an official day of commemoration for the Armenians massacred by the Ottoman Turks during the First World War.

In his letter to Sarkissian, Macron also mentioned the coronavirus pandemic, saying that it poses a new grave challenge to the world. “We will confront these challenges together, and I know that France and Armenia will work together in international forums in favor of more effective multilateralism and new forms of solidarity,” he said.

“Whatever the ordeals, Armenians can count on the friendship of France,” concluded the French leader.

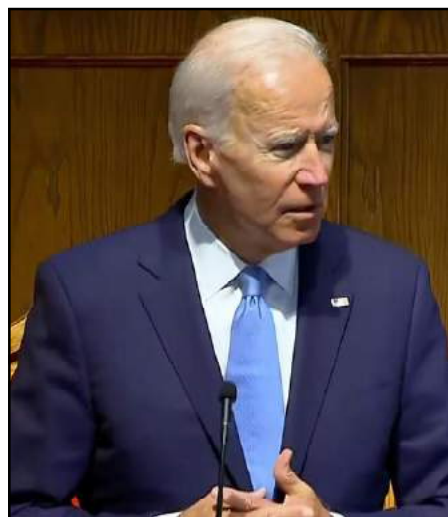
Former Vice President Joe Biden Pledges Unequivocal Support for Affirmation of the Armenian Genocide

Following is official statement of Democratic presidential candidate, former vice-president Joe Biden:

Today we remember the atrocities faced by the Armenian people in the Metz Yeghern — the Armenian Genocide. From 1915 to 1923, almost 2 million Armenians were deported en masse, and 1.5 million men, women, and children were killed. Greeks, Assyrians, Chaldeans, Syrians, Arameans, Maronites, and other Christians were also targeted. We must never forget or remain silent about this horrific and systematic campaign of extermination. And we will forever respect the perseverance of the Armenian people in the wake of such tragedy.

It is particularly important to speak these words and commemorate this history at a moment when we are reminded daily of the power of truth, and of our shared responsibility to stand against hate — because silence is complicity. If we do not fully acknowledge, commemorate, and teach our children about genocide, the words “never again” lose their meaning. The facts must be as clear and as powerful for future generations as for those whose memories are seared by tragedy. Failing to remember or acknowledge the fact of a genocide only paves the way for future mass atrocities.

During my years in the Senate, I

was proud to lead efforts to recognize the genocide against the Armenian people. Last year, I was pleased to endorse bipartisan legislation in the House and Senate that officially recognized and established an ongoing U.S. commemoration of the Armenian Genocide. If elected, I pledge to support a resolution recognizing the Armenian Genocide and will make universal human rights a top priority for my administration.

I stand today with all Armenians and the Armenian-American community, which has contributed so much to our nation, in remembering and honoring the victims of the Armenian Genocide.

Vice President Joe Biden

IMF Plans \$280 Million in Emergency Funding for Armenia

YEREVAN -- The International Monetary Fund will likely disburse next month \$280 million in emergency loans designed to help Armenia fight the coronavirus outbreak and mitigate its economic consequences, a senior IMF official said over the weekend.

Yulia Ustyugova, the fund’s resident representative in Yerevan, told RFE/RL’s Armenian service that the IMF is also planning \$140 million in additional funding to Armenia.

The Armenian government announced last week plans to borrow around \$540 million for cushioning the impact of an unfolding economic recession in the country. Finance Minister Atom Janjughazyan said the government needs to offset a major shortfall in its tax revenues and to continue financing coronavirus relief measures.

Ustyugova said that IMF officials have recommended the \$280 million disbursement to the fund’s executive board, which should approve it in the second half of May. She said the sum includes a \$248 million “stand-by arrangement” which was allocated to Armenia in May 2019 and has not been used by the latter until now.

“Also, the [Armenian] authorities have requested additional financial help from the IMF to help pay for the economic support program and necessary healthcare expenditures in the current environment,” said Ustyugova.

“So \$280 million will be available in the second half of May. The program itself will last until May 2022, and about \$140 million will additionally be available after May 2020,” added the IMF official.

She insisted that the emergency borrowing is justified even though it will lead to a sizable increase in Armenia’s foreign debt. “The measures that need to be taken right now will help to avoid more painful and prolonged socioeconomic damage in the future,” she said.

The Armenian government has promised a wide range of coronavirus-

related compensatory measures, including cash payments to a large part of the population, financial assistance to businesses and loan subsidies for farmers. According to Janjughazyan, it plans to spend \$150 billion drams (\$315 million) for this purpose this year.

Ustyugova praised the government’s “swift” response to the economic fallout from the global health crisis. “We welcome the package of economic policy measures that was announced by the authorities,” she said.

In its World Economic Outlook released earlier this month, the IMF forecast that the Armenian economy will shrink by 1.5 percent this year due to the coronavirus pandemic. The Armenian Ministry of Finance expects a 2 percent drop in GDP.

Ustyugova stood by the IMF projections. “We currently see the pandemic having a very sharp but also very short-lived impact on Armenia,” she said. “So we expect the peak of the shock to happen around the second quarter, with some slight recovery starting already in the third quarter [of this year,] and an acceleration of economic activity in the fourth quarter to 2021.”

The IMF cautioned at the same time that a prolonged COVID-19 pandemic would lead to a sharper GDP contraction.

Azerbaijani Troops Fire Mortar Shells on Artsakh Army Positions

YEREVAN-- The NKR (Artsakh) Defense Army said on Wednesday that Azerbaijani forces have fired 60 mm caliber mortars on its frontline positions near Martuni for the first time in almost a year.

In a statement, the Defense Army said that the shelling did not hurt any of its soldiers and stopped after its troops

returned fire. It did not specify whether they also used mortars in response.

“It has to be noted that this is the first instance of the Azerbaijani army’s use of mortars against Armenian positions since June 2019,” the statement said, adding that “the situation on the frontline is calm at the moment.”

Extorting the Precious Gift Savagely

BY NAZIG BEDROSIAN

Nowadays, we are going through a very hard situation in regard to the spread of pandemic; panic-stricken feeling coupled with anxiety increase among people. As a consequence, following eagerly up every tiny detail in the daily news becomes a spontaneous habit for us, aiming to find a glimpse of hope for retrieving our normal life. But let us ask ourselves this question,

“What is the reason of that aggravated scare?”

The reply is: “We are afraid of losing life.” hence, depending on this point, we conclude that the desire towards maintaining life will intensively increase when the risk of death approaches, furthermore, the challenge for staying alive, will also rise up lest

we lose life. So, “How precious the life is!”

After reading the introduction, the readers will completely astonish for it has no relation with the topic; by way of contrast, the significance will be pretty obvious in the forthcoming lines.

Actually, The 24th of April of this year (the Armenian genocide commemoration) will coincide with world’s current events. So, within this silence where life seems entirely motionless, the imagination suddenly transfers me to the genocide’s site. I hear moaning of kids, screaming of mothers, thundering gun shots; suppressed voices beseeching rescue, wailing of unarmed men during execution, and sound of bare-foot steps lifted exhaustedly up to continue walking in the desert of “Deir

Zour”, without knowing it would be the giant pile of their corpses. This was, indeed, the Armenians gloomy destiny 105 years ago, when they were subjected to the hugest genocide crime in the 20th century, through which a considerable number - estimated 1.5 million - of innocent Armenians have been slaughtered, unmercifully, with no reason. If you read the Armenian history, you will definitely shock and horrify from inhuman and brutal means utilized by Ottoman Empire’s leaders in eradicating the Armenian Nation who were living under the mentioned empire sovereignty. To demonstrate, as long as life is the most precious gift granted by God, so no one has the right to kidnap it, unless otherwise the Mighty God, Himself, retrieves it according to his specified time.

How about barbarous actions of Turk criminals when they, in 1915, savagely grabbed more than 1.5 million lives?

Being one of Armenian genocide survivor’s granddaughters, I undoubtedly possess an excessive sensitivity in feeling my afflicted -nation pain. Although neither an eloquent tongue nor an iconic narrator could describe accurately the distressing events, but my noble ancestor’s agonies urge me to compare their case with our horrible fright during corona virus’s spread. In spite of being the two cases thoroughly different; however, they lead to the same point, and that is “losing life.” Were their lives worthless and valueless to this extent? If yes, then, how much patience did they have for enduring those heartbreak scenes and tremendous hardships?

Alas! How much deprivation, yearning, and regret are there in every Armenian’s heart! Nevertheless, owning concentrated strength facilitated the impossible dream to become a reality. Who believes that the countable survivors who had the opportunity to escape with bloody and bare feet from Gendarme’s swords, by finding shelters in safe havens worldwide, could be able to increase tenfold, and write their own miserable history in their native language to be a genuine guide, likewise, a tremendous evidence for the coming generations in acknowledging their past - this within itself deems a great victory for the Armenian Nation, and meantime unbelievable Miracle!

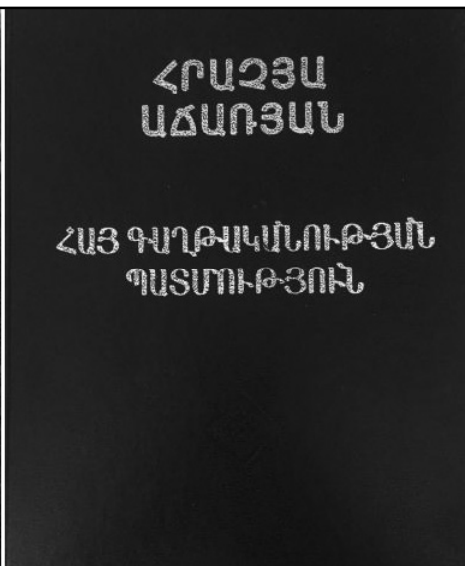
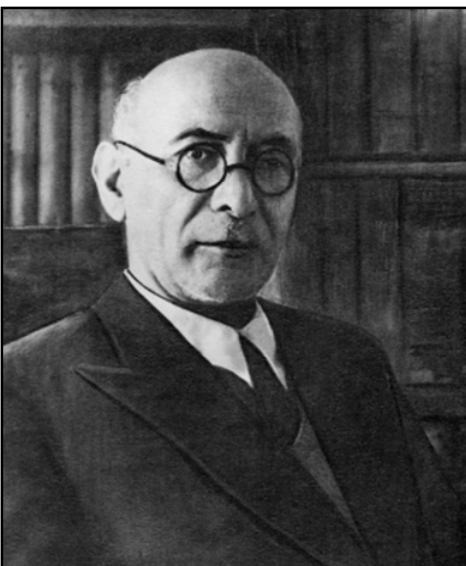
More importantly, we should never forget; but on the contrary, devotedly complement our holy obligations towards victim’s souls. The main one is to acquaint the coming generations the tragedy of their nation for perceiving its own history, secondly raise confidence and enthusiasm to persist the path of struggle, and finally boost morale to grasp lessons for overcoming their difficulties.

Finally, to our dignified martyrs and victims of genocide,

You will stay forever alive through us. We owe an honorable appreciation, and reverential respect to your heroic tasks in defending language, religion and culture.

We pledge that your innocent souls will stay our intimate companions during lifetime and your sublime past an illuminated spot to encourage us reclaim dignity, and demand rights as well.

Linguist Hrachia Ajarrian (1876-1953) “Armenian Etymological Dictionary” In View of Today’s National Anxiety

BY FR. ZAVEN ARZOUMANIAN, PhD

Why Recall The Great Linguist?

We should recall the greatest Armenian linguist Prof. Hrachia Ajarrian in view of today’s uneasiness and anxiety regarding the seriously endangered Armenian language both in Armenia and abroad, where the Eastern and Western sister dialects are under severe damage right from their foundations. Irresponsible steps taken occasionally have closed Armenian schools and drastically demoted language instructors especially in the Diaspora, let alone the Eastern dialect that suffered deeply under the Soviet regime. Recently regretfully even after

the collapse of the system, and ironically under the independent Armenian Republic the language is intolerably falling apart. Most carelessly and catastrophically the regress in Armenia is contributing to the deterioration of the pure Armenian vocabulary and the vivid style which the Eastern dialect enjoyed before the Soviet occupation. The pure Eastern Armenian in our homeland is now unrecognizable, as simultaneously the Western dialect abroad is struggling for survival.

Many scholars have alerted the danger many times, and I think it may even be too late to salvage any part of its glorious past. In reminiscing the famous linguist, Hrachia Ajarrian and his unique “Armenian Etymological

Dictionary,” the least we can do is to recall the linguistic roots of our language one more time and feel somewhat comforted on the surface. He was the great scholar who dismissed all and any political consideration courageously and academically, and wrote the introductory 40 pages in pure Armenian and in classical orthography, not a single word deteriorated, as he did through the entire pages of his four-volume Dictionary with thousands of Armenian words and their derivatives. The Dictionary was first printed in 1926 in a glazed format, and later in four impressive volumes by the State University of Yerevan in 1974.

His Life

Even though Hrachia Ajarrian was born in Constantinople in 1876, he lived his entire life in Armenia and dedicated himself to the homeland and to the complete study of the Armenian language, after graduating both from Sorbonne (Paris) and Strasbourg (Germany) universities, specializing in linguistics, under famous scholars of the Armenian language Antoine Meillet and Heinrich Hubschmann, who invited Ajarrian to deliver papers at their universities.

Subsequently, he was invited in 1898 by Catholicos Mkrtych I Khrimian of Holy Etchmiadzin to teach at the Kevorkian Seminary, where he published his first epoch-making study “Classification des dialectes arméniens” in French. He was among the very few scholars who upon return from Europe founded the State University of Yerevan one hundred years ago, as

early as 1921, the year the Republic of Armenia was annexed to the Soviet Union. Ajarrian lived all his life in Armenia as a lecturer in the State University and the Kevorkian Seminary, publishing monumental volumes on the Armenian language and its origins next to his “Etymological Dictionary,” among them his famous “Dictionary of Armenian Proper Names”. He passed away in 1953.

The Etymological Dictionary

The “Etymological Dictionary,” unique in its kind, has gained international recognition. It deals with all Armenian words from the antiquity, selected from all Armenian historiographies from the 5th to the 17th centuries, evaluating each according to their origins and derivatives. As he explains in his 40-page in-depth Introduction, written purely in classical style and orthography, six divisions were needed to accomplish the etymology: the knowledge of the words individually regarding to the roots of each, their declensions, meanings, citations, derivatives, and the variants “as the most fundamental and important parts,” as he states.

In his specialty, Ajarrian has excelled all previous Armenian linguists, being able to collect all the vocabulary scientifically, historically, and academically concurrent with the rules of the sounds of each word. His conclusive work included 5062 Armenian words in total, including gradually developed words from the provinces. Taking all

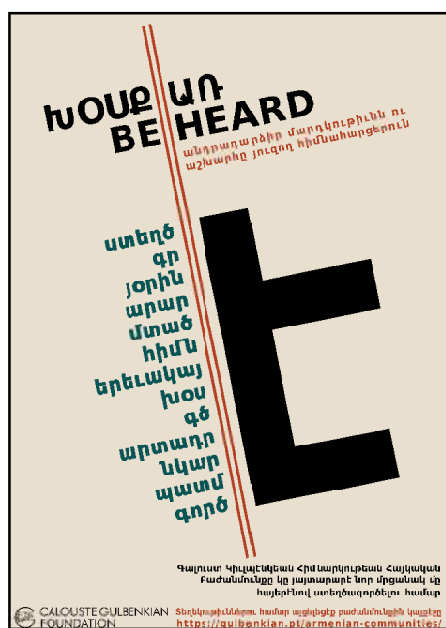
Continued on page 4

Calouste Gulbenkian Foundation is Launching the BE HEARD Prize Initiative

LISBON -- The BE HEARD prize provides opportunities to Armenian speakers around the world to express themselves in Armenian on a range of critical issues facing humanity during these challenging times.

The Covid-19 pandemic has forced millions of Armenians to self-isolate. The internet and social media have proven to be powerful tools of communication and many are using these tools to express themselves and to create new forms of culture. It is in this context that the Armenian Communities Department is announcing the online audiovisual and literary production prize BE HEARD, inviting speakers of the language to produce creative materials that would address critical global issues and render key messages into innovative works that can inform and engage society, and that have the power to initiate long overdue conversations in the Armenian language.

In the words of Razmik Panossian, the Director of the Armenian Communities Department, "we need to bring forth much-needed discussions that tackle contemporary global issues that touch Armenians everywhere: the climate crisis, the refugee crisis, ongoing wars, community challenges, and so forth.

Our objective is two-fold. First, to encourage dialogue on global issues as a community, and second to have these conversations in Armenian, be that in text or other media."

If you want to say something to the world in Armenian regarding a global issue, this is your chance. You are invited to submit content in audio, video, text or graphic form.

The winning entries will receive a 500 USD award. In total, 50 prizes will be given.

Armenia Commemorates Genocide

Continued from page 1

government last month. Heading a government appeal, many of them turned off the lights in their homes and lit mobile phone flashlights or candles by their windows for three minutes in memory of the dead on Thursday evening. Churches across the country tolled their bells in the meantime.

"The Armenian Genocide perpetrated by the Ottoman Empire was a crime not only against our ethnic identity but also against human civilization," Pashinyan declared in a televised address to the nation broadcast live from Tsitsernakabert.

"More than a century has passed but the consequences of the Genocide have not been eliminated," he said.

"Turkey has not yet apologized for what it did. That is why we declare that we remember and demand."

Both Pashinyan and Sarkissian thanked the three dozen countries, including the United States, France, Germany and Russia, whose parliaments and/or governments have recognized the Armenian genocide. Sarkissian urged more states to do the same.

"We cannot on one hand declare that we are going to fight together against xenophobia, discrimination, intolerance, anti-Semitism, denial and other all-human vices, and on the other hand 'play diplomacy' with Turkey on the Armenian Genocide," the president said in a statement released on Thursday.

Linguist Hrachia Ajarrian

Continued from page 3

the above into consideration the author of the Dictionary has grouped the words according to their historic origins, whether local or borrowed, the former from the original Indo-European aboriginal language, and the latter "borrowed from the Iranian language, old and new, from the Assyrian, the Khaldian, the Georgian, and the Latin languages".

Above all Ajarrian has created four groupings of the Armenian words, identifying them as "created by the people, the self-sounding words, the unspecified ones, and those deformed handwritten words, all of them discovered in ancient manuscripts." He has credited our medieval historians with the knowledge of etymology, since "most of their vocabulary is scientifically evidenced." A prime sample in my

opinion is the 5th century theologian and philosopher Eznik of Kolb, one of the leading translators of the Bible under Sts. Sahag and Mesrob, who wrote his book on the "Refutation of Sects."

Conclusion

The "Etymological Dictionary" is truly an encyclopedia of the Armenian language that expounds in many directions each word from its origin, history, and application, with gradual growth and influence, paralleled with the culture of the Armenian people in general. It also helps to understand the interaction of other neighboring languages in terms of "borrowing" and "influencing". As stated by Prof. Hrachia Ajarrian's student Edik Aghayan, "It is impossible to figure any etymological study, Armenian or otherwise, without having at hand the wealth of this monumental Dictionary."

Wreckage of Soviet Hospital Ship "Armenia" Found in the Black Sea

MOSCOW (Armradio) -- The wreckage of Soviet hospital ship Armenia sunk by German aviation in 1941 has been found in the Black Sea, 15 miles away from the Crimean coast, RIA Novosti quotes the Russian Geographic Society as saying.

It has been estimated that approximately 5,000 to 7,000 people were killed during the sinking, making it one of the deadliest maritime disasters in history. There were only eight survivors.

The Russian Geographical Society says the vessel stands on an even keel as a single fragment. The hull is covered with a layer of silt, but does not have obvious holes, which eliminates the possibility of being destroyed by torpedoes, as the official version puts it.

At the same time, superstructures and decks have obvious and ter-

rifying traces of destruction: railings and other vertical elements are turned outward. Most likely, these are the consequences of explosions as a result of air bombs.

The sunken ship has been actively searched for over the past 20 years. More than 300 square kilometers of the seabed were explored. The search has been carried out by the Russian Ministry of Defense. The research and identification of the vessel involved specialists from the Center for Underwater Research of the Russian Geographical Society.

The ship was built in 1928 in Leningrad. A vessel for 950 passengers was rebuilt for ambulance transport in Odessa in 1941. As a medical vessel, it used to transport injured soldiers, civilians and medical supplies.

AEBU's Life-Saving Event

Continued from page 1

ing the 1915 Genocide, and following years.

During the past several months, and due to numerous cancellations of previously scheduled blood drives amid the current pandemic, the American Red Cross has repeatedly called on all of us to donate blood and prevent severe shortages in supplies. AEBU stepped up to the challenge. The response was overwhelming and in a mere one week upon announcing the event, all appointments were filled.

"Donating blood is a powerful act of humanity. With this Blood Drive we are fighting death with life, darkness with light, desperation with hope," said Dr. Rosine Der Tavitian, member of the AEBU Blood Drive organizing committee.

We are thankful to the American

Red Cross for relentlessly continuing its mission and saving millions of lives through its numerous programs and specially blood drives. Statistically, each pint collected saves 3 lives and through this blood drive AEBU was able to collect 33 pints. At the conclusion of the event, Edward Kim, Charge RN and representative of the American Red Cross said, "Thank you for hosting us. You are amazing sponsors. My staff and I were very happy to conduct the drive at your center. The donors felt very comfortable with the set up as well. Our initial goal was 25 pints and we surpassed that number. We are very satisfied with the outcome."

Armenian Educational Benevolent Union is a California based charitable organization, exempt from Federal income tax under section 501 (c) (3) of the Internal Revenue Code. Tax ID # 95-3798531

Բառերու Խորհրդաւոր Աշխարհը 394 - Մշուշ

Աստղիկ դիցուհին, անուշ գիշեր էր, լոգանք ստանալու համար իջաւ Մշոյ դաշտ, Արածանի գետի ջուրերը, մերկացաւ, տարփաւոր կտորիճները լսեցին շրշիւնը, կրակ վառեցին մօտակայ բարձունքներու վրայ, որպէսզի հիւսնան անոր գեղեցկութեան... Աստղիկը իր շուրջը պատեց թանձր, կապոյտ շերտով մը մշուշի ու մնաց անձնաւոր: Այնուհետեւ, քողարկող մշուշ էր ամէն գիշեր: Յետոյ՝ երկրամասը կոչուեցաւ Մուշ, դաշտը՝ Մշոյ դաշտ:

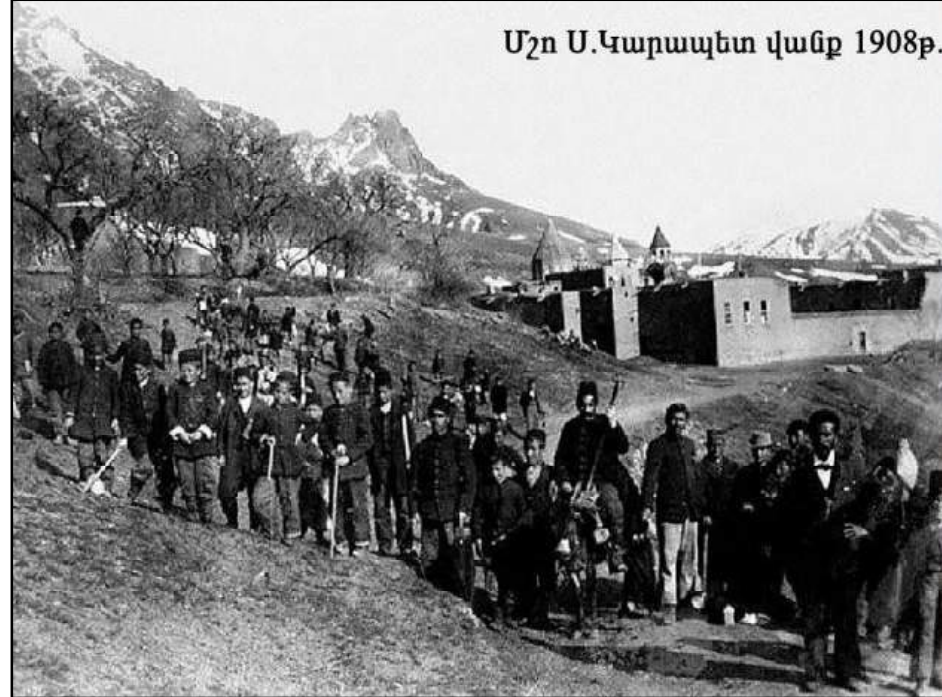
ՆՈՐԱՅՐ ՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

Ձեր ականջը, յարգելի ընթերցող, շուքեց հայրենի տեղանունի մը ստուգաբանութիւնը, ըստ հարագատ ժողովուրդի, առասպել մըն է ան, պարզ ու ջիւղ: Ինչ որ կը մնայ պղտոր, մշուշոտ՝ «մշուշ» բառի ստուգաբանութիւնն է: Այսօր, երբ նոյնքան մշուշոտ է աշխարհի ընթացքը եւ ապագան, կ'առաջարկեմ գոնէ մշուշը հեռացնել «մշուշ» բառի վրայէն ու հիանալ, թէ ան ինչպէ՛ս ուրապատոյտ ծալքերով, դանդաղաշարժ, տարածուեր է հայկական գրական դաշտի վրայ ու քնքշօրէն ալ ծածկեր է գայն:

«Մշուշ»ը, նկարագիրով ժլատ եւ ծածկամիտ, ծնունդ տուեր է չորս՝ թոյզն թիւ՝ հայկական արմատ բառի մը համար, համաձայն եմ, բայց միայն չորս բառի. մշուշոտ, մշուշային, մշուշապատ եւ թանձրամշուշ: Բոլորն ալ պատկերաւոր են, կասկած չկայ: Բայց, մենք կ'ակնկալէինք, թէ ան յղանար աւելին, - արտօնեցէք առաջարկեմ

«Մշուշ» բառը աւանդուած է հին մատենագրութեան մէջ, ոչ ալ ոսկեդարեան Աստուածաշունչի մէջ: Կը կարծուի, թէ ան ուշ մտած է Հայկական լեզուաշխարհ: Ծագումը... Ինչպէս ըսինք՝ մշուշոտ է: Աճառեանը գայն համեմատեր է Միջագետքի հին լեզուներու նմանաձայն եւ նոյնիմաստ բառերու հետ, բայց մնացեր է անհաստատ: Գէթ, ունինք «Գլուխը մշուշ պատել» դարձուածքը, որ կը նշանակէ վիշտով, տխրութեամբ համակուիլ: Ան յատուկ է Միջին հայերէնի: Հետեւաբար, թերթեք ուշ-միջնադարու տաղարանները ու տեսնենք, թէ առաջին անգամ ո՞ր բանաստեղծին գլուխն է մշուշ պատեր... Այդ մէկը՝ Յովհաննէս Թլկուրանցին է, 14-15րդ դարերու բանաստեղծ, երգիչ եւ երգահան: Ականջ տանք անոր միջագնած քնարին.

Մաղձն սրտիս մշուշ կապեր, արեան արցունքս կու ցօղայ: Ապա եկաւ Խեւ կաֆային, 1600ներուն, անոր գլուխն ալ պատեց մշուշ մը՝ կարօտի տառապանքը.

տասը անական. «մշուշաբայ, մշուշաշունչ, մշուշաձաւալ, մշուշաճեմ, մշուշագրաւ, մշուշամոյն, մշուշահեղձ, սեւամշուշ, խստամշուշ, խտամշուշ» -, ու այդ բառերով հայոց մայրենիի մշակները ստեղծէին խորհրդաւոր նկարագրութիւններ, գրական պատկերներ: Մենք, գոհանանք մեր ունեցածով, խարխափենք հայկական գրականութեան էջերը ու փորձենք յայտնաբերել, թէ «մշուշ»ը որքան տարածուեր է:

Լեռներուն գլուխն է մշուշ, ես գրեզ կու տեսնում յուշ-յուշ: «Մշուշ» բառը բուն կը նշանակէ մառախուղ, շամանդաղ, մէգ: Բայց, ան երբ ստացաւ փոխաբերական իմաստներ, ինչպէս՝ մոռացման քօղ, տխրութիւն, աղօտ եւ ոչ պայծառ երեւոյթ՝ գրաւիչ դարձաւ 19րդ եւ 20րդ դարերու բանաստեղծներու համար, որոնց գրափետուրէն հոսեցան հետեւեալ արտայայտութիւնները. «Կը ծածանի ճերմակ մշուշ մը, որ մեղմօրէն կը

սարսուռ», «Մանկական անգիտակցութեան մշուշը», «Գոլորշիի նրբին մշուշ», Ջապէլ Շապեան, «Դամբաններուն վրայ դեղին մշուշ մը կ'իջնար», Տիգրան Չէօկիւրեան, «Վերջալուսային լուրթ մշուշ», Ժագ Սայապաբեան: Մկրտիչ Պէշիկթաշեանը անոր հետ պատկերացուց տգիտութիւնը եւ ազգասէր մարդը. «Տեսնելով որ տգիտութեան թանձր մշուշը պաշարեր է իր ազգը ու խղճել կ'ուզէ գայն սոսկալի խաւարի մը մէջ՝... ամէն տեղ իմացութեան, գիտութեան ճրագները կը վառէ, կը փարատէ մշուշ խաւարը»: «Տգիտութեան մշուշը» ծանօթ էր Խրիմեան հայրիկի կենսագրութեան հեղինակ Խաչատուր Մալումեանին ալ. «Խրիմեան վճռել էր (Մշոյ) Ս. Կարապետի վանքում տպարան հիմնել, ուստի իր հետ վերցրեց Վարագի երկու մամուլից մինը... Ձիաներին բեռնած էին մամուլ, տառեր, թուղթ, մեյլան, գրքեր: Այս կարաւանը տանում էր Տարօն լոյս, ցրուելու համար այն խաւարը եւ թշուառութիւնը, որ դարերից ի վեր պատել էր Մուշը, ինչպէս

Աչքերուս մէջ, գիշերին հետ, կարծես աստղեր կը դողան», «Միտքս խեղդող մշուշ մ'ունէր, / Ձեռքէս հատ-հատ վարդերն ինկան», Իսկ Ջահրատը «Ոչ» բանաստեղծութեան մէջ յիշեց կեանքի փորձառութիւն մը.

Ինձի հաճոյք մը պատճառել կ'ուզե՞ս - Ոչ -

Մշուշ կ'իջնէ ծովուն վրայ... Ինձի հաճոյք մը պատճառել կ'ուզե՞ս - Ոչ -

Մշուշ կ'իջնէ սրտիս վրայ... Սակայն, հայկական քնարերգութեան մէջ մշուշը ամենէն շատ պատեց Վահան Տէրեանին: (Թոյլ տուէք զինք կոչեմ «մշուշապաշտ») Ահա «Միջնադրի անուրջներ» ժողովածուէն տողիկներ. «Քո աչքերում կայ մի քնքոյշ բախտի վերջուշ, / Արբեցումի ոսկէ մշուշ», «Ձի ժպտում ինձ խաղաղ հանգրուան... / Անթափանց մէգ-մշուշ է միայն», «Կրկին իմ հոգում / Իջաւ մշուշոտ, արցունք անձրեւող / Տրտում իրիկուն», «Մեղմ լալիս եմ ցուրտ մշուշի մէջ», «Եւ զարդարեցիր քո անոյշ սուտով / Իմ տխուր կեանքի մշուշը խաւար»,

մշուշ»: Պետրոս Դուրեանը նամակ մը գրի առաւ՝ Առ Մեծապատիւ Ա. Էֆենտի Լուսինեան, ու նկարագրեց իր ներաշխարհը. «Եղբայր իմ, երկու տող բան չեմ կարող գրել, երեւակայութեանս մէջ ցուրտ մշուշ մը կայ թանձրացած, վայր ընկան գլխուս աստղերը, սեւ ամպերը ծանրացան հոն»:

Բառը նշուեց նաեւ հայկական քերթողութեան եւ արձակ բանաստեղծութեան մէջ: Դանիէլ Վարուժանը անոր հետ նկարագրեց ձմեռը, «Երկինքը կը մթնէ. Անոր ճակտին մոխրագոյն մշուշ մը կը կառչի», Համօ Սահեանը՝ աշունը, «Մշուշների շղարշի տակ / Աշնան խաշամն է խշխշուձե, Նիկողոս Սարաֆեանը խօսեցաւ իր հոգեվիճակի մասին. «Աշուն է լուռ եւ մշուշ: Խաղաղութեան անհուն ծով / Եւ տխրութիւն է խորունկ», Մատթէոս Ջարիֆեանը մեզի տուաւ երկու պատկեր, մէկը սիրալիր, միւսը սրտածմբիկ, «Ինչ հեշտագին մշուշ է այս նորէն շուրջս. /

«Անցնում եմ արագ ես ձեր փողոցով / Եւ խենթ մշուշում ոչինչ չեմ յիշում», «Այսօր նորից պարտիզում / Շրջում էի եւ յիշում / Քեզ արթմնի երագում, / Ոսկի, ոսկի մշուշում», «Լայն դաշտերի մէջ դանդաղ մշուշում, / Լքուած լուրթեան ծածկոցն է իջել», «Իմ կեանքը մի նուրբ մշուշ է պատել»:

Արդեօ՞ք ունինք մշուշապատ երգեր ալ: Անկասկած: Մէկը՝ շնորհիւ Ռուբէն Հախվերդեանի.

Բայց արդէն ուշ է, յուշը մշուշ է, Սերը քնքոյշ էր կես գիշերին:

Յօդուածիս աւարտին մտովի վերադառնանք Մուշ, ուր սկիզբ առեր էր այս պատմութիւնը ու թոյլ տանք, որ մեր ականջի մէջ շշնջայ այդ մշուշոտ երկրի աւանդակները. «Մշոյ սարեր մշուշ է, իւր հողն ու ջուրն անոյշ է», կամ լսենք այն տարբերակը, գոր Կոմիտաս վարդապետը 1892 թուականին լսեր է Մուշեղ անունով մշուշի մը. Մշոյ աշխարհ անոյշ էգ Սարն ու ձորը մշուշ էգ

NATIONAL NOTARY ASSOCIATION NOTARY PUBLIC MEMBER Garine Depoyan 626-755-4773 554 N. Chester Ave Pasadena, Ca. 91106 ghdepoyan@gmail.com

ՄԱՅԱԶՂ

ՇՈՂԻԿ ՄԱՆԿՐԵԱՆ
1954-2020

Սրտի դառն կակիծով կը գուժենք մեր տիկնոջ, մօր, քրոջ եւ հարազատին՝ Շողիկ Մանկրեանի մահը որ պատահեցաւ երեքշաբթի, Ապրիլ 21, 2020ին սրտի կաթուածի հետեւանքով:

Թաղման կարգը տեղի ունեցաւ Զորեքշաբթի, Ապրիլ 29, 2020ին, առաւօտեան ժամը 10:00ին Հոլիվուտ Հիլզի Ֆորբուսթ Լոն գերեզմանատան մէջ:

- Սգակիրներ՝ Ամուսինը՝ Կիւրեղ Մանկրեան
- Դուստրը՝ Տէր եւ Տիկ. Յակոբ եւ Նանոր Հէլվաճեան եւ զաւակունք Տէր եւ Տիկ. Վիգնի եւ Սալբի Մանկրեան եւ զաւակունք Քոչրը՝ էլիզապէթ Սաչեան եւ զաւակունք (Լիբանան) Եղբայրը՝ Տէր եւ Տիկ. Մանուկ եւ Զարուհի Փոլատեան եւ զաւակունք (Լիբանան)
- Սողոմոն եւ Մարալ Փոլատեան (Լիբանան)
- Տէր եւ Տիկ. Զաւէն եւ Անի Հէլվաճեան եւ զաւակունք Տիկ. Մայտա Մանկրեան եւ զաւակունք Տիկ. Իսկուհի Մանկրեան եւ զաւակունք եւ համայն Մանկրեան, Փոլատեան, Հէլվաճեան, Սաչեան, Սիմոնեան, Հէքիմեան եւ Թիթիգեան ընտանիքները:

Ընտանիքի խնդրանքով փոխան ծաղիկապսակի նուիրատուութիւնները կը խնդրուի կատարել «Մասիս» շաբաթաթերթին եւ Փաստինայի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ:

Ցաւակցական

Իրենց երկարամեայ վարչական անդամներէն՝ Շողիկ Փոլատեան-Մանկրեանի մահուան տխուր առիթով, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան անդամները իրենց խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի ամուսնոյն, ՆՄՄ-ի ատենապետներէն՝ Կիւրեղ Մանկրեանին, դուստրին եւ ընտանեկան պարագաներուն, ինչպէս նաեւ համայն Փոլատեան եւ Մանկրեան ընտանիքներու հարազատներուն:

Ցաւակցական

Շողիկ Մանկրեանի մահուան տխուր առիթով Հ.Կ.Ք.Մ.ի վարչութիւնը եւ անդամները իրենց խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնեն հանգուցեալի հարազատներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն, յատկապէս ամուսնոյն՝ Կիւրեղ Մանկրեանին եւ դուստրին՝ Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Նանոր Հէլվաճեանին եւ զաւակներուն:

Նարեկայ Վանքը Պատմութեան Քառուղիներուն

Շարունակուած էջ 13-էն

Ամենայն հայցք բանաստեղծ Յովհաննէս Թումանեանը այսպէս գրած է այս գիրքին մասին:

«Լեզուն չէ որ խօսում է, բերանը չէ, որ պատմում է, կրակուած սիրտն է, որ այրում է, տանջուած հոգին է, որ մռնչում է մինչեւ երկինք»:

Այս մտեանը թարգմանուած է 30-է աւելի լեզուներու, գրական գլուխ գործոց մըն է, ուր կը համեմատուի Հոմերոս Կոմիտասի, Դանթէի, Շէքսպիրի եւ Կոթէի գործերուն հետ, կ'ըսէ հեղինակը:

Գրիգոր Նարեկացիի բազմաբեղուն վաստակը, անոր հրաշագործութիւնները, ժողովուրդի կողմէ անոր հանդէպ ունեցած սէրը շատ գեղեցիկ եւ հաճելի ձեւով ներկայացուած են այս հատորին մէջ, որոնք ցոյց կու տան հեղինա-

կին՝ Պետրոս Մովսէսի թովմասեանի ճաշակը եւ գրելու գնահատելի ոճը:

Նարեկայ Վանքը, որ հայ ժողովուրդի ծոցին ծնաւ եւ հազար տարի հայ հողին վրայ գործեց, եւ որպէս կենդանի վկայ տեսաւ մեր ժողովուրդին դաժան եւ լուսաւոր օրերը:

Դժբախտաբար 1895-ին Ապտուլ Համիտ հրէշ Սուլթանի կողմէ, հայ ժողովուրդը կ'ենթարկուի մեծ ջարդի մը, զոր մանրամասնութեամբ կը կարդանք այս գիրքին մէջ Նարեկայ Վանքի եւս թուրք ջարդարարներու կողմէ այրուեցաւ, հայութեան եւ մարդկութեան լուսաշող այս աստղին լոյսը մարեցաւ, բայց անոր «Նարեկ» գիրքով վերածնաւ եւ մարդկութեան եւ հայութեան պատմութեան մէջ անմահ մնաց:

Այսօր Գրիգոր Նարեկացի

Տիկին Շողիկ Մանկրեանի Վաղահաս Մահը

Խոր կակիծով եւ ցաւով իմացանք անակնկալ եւ վաղահաս մահը՝ Տիկին Շողիկ Մանկրեանի, որ պատահած է Ապրիլ 21-ին, Փաստինայի իր բնակարանէն ներս:

Հանգուցեալը որպէս ուսուցչուհի պաշտօնավարած է Պէյրութի Սահակեան-Լեւոն Մկրտիչեան Գոլէճէն ներս: Եղած է Լիբանանի եւ Քալիֆորնիոյ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան եւ Հայկական կրթական Բարեսիրական Միութեան անդամ, բերելով իր գործնական մասնակցութիւնը եւ ներդրումը մեր ազգային հաստատութիւններուն:

Շողիկ Մանկրեան ԱՄՆ-ի մէջ գործնապէս սատար հանդիսացած է Սահակեանի Սանուց Միութեան բարեսիրական աշխատանքներուն, ըլլալով անոր հաւատարիմ վարչական անդամը:

Շողիկ Մանկրեանի անժամանակ մահը խոր վիշտով համակած է, ոչ միայն իր ընտանիքի անդամները, այլ իր պատկանած կազմակերպութիւններու լայն շրջանակը:

«Քորոնա» ժահրի համաճարակով ստեղծուած նախագուշական միջոցառումներուն պատճառով, հանգուցեալի թաղումը տեղի ունեցաւ Զորեքշաբթի, Ապրիլ 29, 2020 -ին, ընտանիքի անմիջական անդամներու ներկայութեամբ:

Ցաւակցական

Շողիկ Մանկրեանի անակնկալ մահուան տխուր առիթով, «Մասիս» Շաբաթաթերթի խմբագրութիւնն ու աշխատակազմը իր խորագրաց վշտակցութիւնները կը յայտնէ հանգուցեալի համայն հարազատներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն, յատկապէս ամուսնոյն՝ թերթիս նախկին վարիչ տնօրէն Կիւրեղ Մանկրեանին եւ դուստրին՝ Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Նանոր Հէլվաճեանին եւ համայն Մանկրեան, Փոլատեան, Ճէրէճեան, Պաղարեան եւ Գալայճեան ընտանիքներուն եւ մերձաւորներուն:

«Մասիս» Շաբաթաթերթի խմբագրութիւնն եւ տնօրէնութիւնն:

Ցաւակցական

Տիկին Շողիկ Մանկրեանի վաղահաս մահուան տխուր առիթով, Ս.Դ.Հ.Կ. Փարամազ Մասնաճիւղի վարչութիւնն ու անդամները իրենց խորագրաց վշտակցութիւնները կը յայտնեն վարչութեան անդամ՝ ընկ. Կիւրեղ Մանկրեանին եւ դուստրին՝ Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Նանոր Հէլվաճեանին, զաւակներուն եւ ընտանեկան համայն պարագաներուն: ՍԴՀԿ Փարամազ Մասնաճիւղ

Ցաւակցական

Սահակեան Սանուց եւ Շրջանաւարտից Միութիւնը խորապէս կը սգայ անակնկալ մահը՝ իր վարչական ժրջան անդամուհիներէն՝ Շողիկ Փոլատեան Մանկրեանի, որ պատահեցաւ Զորեքշաբթի՝ 21 Ապրիլ, 2020-ին: Այս տխուր առիթով, համանուն Միութիւնը իր խորագրաց ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ողբացեալի ամուսնոյն՝ Կիւրեղ Մանկրեանին, իր դստեր՝ Տէր եւ Տիկին Յակոբ եւ Նանոր Հէլվաճեաններուն, քրոջ՝ այրի Տիկին Էլօ Սաչեանին եւ եղբոր՝ Տէր եւ Տիկին Մանուկ եւ Զարիկ Փոլատեաններուն:

աշխարհի բոլոր քրիստոնեաներուն մօտ ծանօթ անուն մըն է, իսկ Վատիկանի մէջ Ապրիլ 5, 2018 Արհիպատիւ Ֆրանսիսքօ Պապի ներկայութեամբ Վատիկանի մէջ կանգնած է Գրիգոր Նարեկացիի արձանը, եւ Վատիկանի Հայրապետը հայ Սուրբին շնորհած է «Եկեղեցւոյ Ուսուցիչ» կոչումը:

Յիշենք, թէ այս տիտղոսը Վատիկանի կողմէ հաստատուած է 1298-ին, եւ այդ թուականէն մինչեւ օրս միայն 36 «Եկեղեցւոյ Ուսուցիչ» ունեցած է Վատիկան, որուն վերջինն էր հայագրի Գրիգոր Նարեկացիին:

Այսօր երբ հայ ժողովուրդը կը պատրաստուի Ապրիլ 24, 2020 ոգեկոչելու համար մեր սրբադասուած նահատակներուն անմահ յիշատակը որքան տեղին եւ շահեկան վկայութիւն եւ գործ մըն է Նարեկայ Վանքին նուիրուած այս հատորը: Այս վանքին նման բազմաթիւ վանքեր, եկեղեցիներ, կալուածներ եւ ինչքեր կողոպտուեցան, քանդուեցան եւ այրուեցան թուրք եւ անոնց գործիչ դարձած քիւրտերու կողմէ: Բազմահազար հայեր կրօնափոխ եղան եւ այժմ կ'այլրին պատմական մեր հայրենի հողին վրայ:

Այո այս բոլորին հաշիւը անպայման պիտի պահանջուի թուրք իշխանութիւններէն եւ բանաստեղծներու իշխան Վահան Թէքէեան ըսածին պէս.

Թուրքին
«Պիտի զարնեն քեզ անոնք որ քեզ ցածախ փրկեցին»

Մինչ այդ ձեռքի ամուր սեղմումով կը շնորհաւորենք Պետրոս Մովսէսի թովմասեանը հայրենասիրական այս խիստ շահեկան հատորին համար եւ մեզի տրուած անսպառ տեղեկութիւններուն համար, մաղթելով իրեն նորանոր հրատարակութիւններ:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
 Tel: (626) 797-7680
 Massis2@earthlink.net

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԸ ՊԱՐԶ Է ԵՒ 9 ՀԱՐՑՈՒՄՆԵՐՈՎ ՀԱՐՑԱԽՈՅԶ

ՀԱՍԱՅՆՔՆԵՐԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԵՆ ՄԱՍՆԱԿՑԵՑԷՔ
 ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԸ ԿԱՐԵՒՈՐ ԵՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐԻՆ
 ԱՄԷՆ ԱՆՁ ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԱՅՍՈՐ

CaliforniaCensus.org